

**Įgalinti – ginamųjų su intelekto ar (ir) psichosocialine negalia įtraukties ir teisės į teisingą teismą užtikrinimas
(101056701)**

KVIETIMAS VEIKSMUI – BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMAS

2024

DĖL ŽMONIŲ SU PSICHIKOS SVEIKATOS SUTRIKIM AIS AR NEGALIA TEISIŲ UŽTIKRINIMO BAUDŽIAMOJO TEISINGUMO SISTE MOJE

Esame nevyriausybinė organizacija „[Psichikos sveikatos perspektyvos](#)“, įkurta 2000 metais. Aktyviai dirbame negalios, psichikos sveikatos ir žmogaus teisių srityje. Atliekame [tyrimus](#), [analizes](#), vedame [mokymus](#), teikiame pasiūlymus teisėkūros procesuose, atliekame žmogaus teisių stebėseną, dalyvaujame politikos formavime ir šviečiame visuomenę apie biopsichosocialinį, į asmenį orientuotą ir žmogaus teisėmis grįstą požiūrį į psichikos sveikatą bei negalią. Jau daugiau nei dešimtmetį siekiame **geresnio žmogaus teisių užtikrinimo visiems žmonėms su psichikos sveikatos sutrikimais ar negalia baudžiamosiose bylose**. Tai gali būti nuo nusikaltimų nukentėję asmenys, liudininkai ar ginamieji – jie visi reguliariai patiria žmogaus teisių pažeidimus, siekiant teisingumo.

Stengiamės suburti kuo daugiau suinteresuotų asmenų, specialistų, institucijų, organizacijų, nusiteikusių gerinti žmonių su negalia teisių užtikrinimą baudžiamajame procese. **Raginame Lietuvos baudžiamosios justicijos specialistus ir teisėsaugos institucijas, asmenis su negalia atstovaujančias organizacijas, psichikos sveikatos, socialinės apsaugos ir giminingų sektorių atstovus kartu su mumis dėti bendras pastangas**, kad būtų užtikrinta žmonių su psichikos sveikatos sutrikimais, psichosocialine, intelekto ar kita negalia teisė į teisingumą ir teisingą teismą.

Jūsų įsitraukimas nėra apibrėžiamas konkrečiais įsipareigojimais ar veiksmais. **Tai – žmogaus teisių gynimas savo sektoriaus ribose bei atvirumas bendradarbiavimui su kitais specialistais, dalyvaujančiais teisingumo procesuose, kuriuose dalyvauja ir žmonės su psichikos sveikatos sutrikimais ar negalia**. Tai – vertingos ir aktualios informacijos sklaida, neformalios konsultacijos, dalinimasis savo profesinėmis patirtimis ir pan.

Mes pasižadame reguliariai jus informuoti apie susijusias naujienas ir aktualią informaciją; organizuoti mokymus ir renginius specialistams; kurti praktines gaires ir įrankius jūsų darbo palengvinimui ir praktikų tobulinimui.

Jus kviečiame užsiprenumeruoti mūsų naujienlaiškį, kuo plačiau dalintis mūsų kuriamu turiniu; esant galimybei dalyvauti mūsų organizuojamuose mokymuose ir renginiuose bei dėti bendras pastangas geresniam žmonių su psichikos sveikatos sutrikimais ar negalia teisių užtikrinimui jūsų kasdieniame darbe.

**Bendrai finansuojama
Europos Sąjungos**

Šį projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga. Išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) nuomonė ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos Komisijos požiūrį ir nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei kita finansavimą teikianti institucija negali būti už jas atsakingos.

Ką reikia padaryti:

Remiantis naujausiu mūsų atliktu [tyrimu](#), siekiant užtikrinti asmenų, turinčių psichikos sveikatos sutrikimų ir (arba) negalią, orumą ir žmogaus teises bei pagerinti Lietuvos baudžiamosios justicijos sistemos atsaką į jų poreikius, reikia inicijuoti ir įgyvendinti keletą veiksmų:

- ✓ Baudžiamosios justicijos specialistams **reguliariai dalyvauti kokybiškuose mokymuose**, ypač policijos pareigūnams, dirbantiems teismuose ir areštinėse, apie tai, **kaip atpažinti** asmenis su psichikos sveikatos sutrikimais, intelekto ar (ir) psichosocialine negalia ir **tinkamai su jais bendrauti**;
- ✓ Atnaujinti **Teisių išaiškinimo protokolą**, kad informacija būtų pateikta supaprastintai, suprantamai, taip pat ir parengti šį dokumentą lengvai suprantama kalba;
- ✓ Tobulinti dabartinę **keitimosi medicininiais įrašais praktiką**, siekiant sukurti aiškią informacijos perdavimo asmenims judant per baudžiamosios justicijos sistemą procesą, kuri yra būtina siekiant sumažinti klaidų skaičių ir **užtikrinti tinkamą sveikatos priežiūrą ir prieigą prie medikamentų bei kitos reikalingos pagalbos**;
- ✓ Atnaujinti Baudžiamojo proceso kodeksą, įtraukiant: 1. nuostatas dėl **procesinių sąlygų pritaikymo** pažeidžiamiesiems asmenims; 2. teisę reikalauti, kad **sprendimas būtų peržiūrėtas** arba priemonės būtų panaikintos asmenims, kuriems taikomos priverčiamosios medicinos priemonės;
- ✓ Sukurti išsamią pažeidžiamų asmenų, įtariamųjų, sulaikytų, kaltinamų ar nuteistų už nusikaltimą, atpažinimo, **vertinimo ir individualios paramos teikimo tvarką**;
- ✓ Stiprinti įvairių baudžiamosios justicijos institucijų **bendradarbiavimą** siekiant sukurti vientisesnę ir veiksmingesnę labiau pažeidžiamiesiems ginamiesiems tinkamą procesinių sąlygų pritaikymo sistemą;
- ✓ **Sistemiškai rinkti duomenis** apie asmenis su negalia, dalyvaujančius baudžiamojo teisingumo sistemoje.

Organizacijos vardu siekiame užtikrinti konfidencialumą, vadovaujantis apibrėžtomis Asmens duomenų tvarkymo taisyklėmis. Jūsų palaikymas bus fiksuojamas tik vidiniuose organizacijos įrašuose. Jie bus pateikti Europos Komisijai su projekto ataskaita, tačiau nebus publikuojami viešai. Vidinis įrašas bus naudojamas tik tiesioginės komunikacijos ir bendrų veiklų su Jumis tikslais. Turite pilną teisę bet kuriuo metu nutraukti išreikštą palaikymą mūsų iniciatyvai. Tai padaryti galite susiekiant el. pašto adresu ugne.grigaitė@perspektyvos.org.

Kviečiame **išreikšti jūsų palaikymą** mūsų iniciatyvai **pasirašant šį kvietimą veiksmui – bendradarbiavimo susitarimą** asmeniniu ar institucijos/organizacijos lygmeniu. Kad tai padaryti, maloniai prašome susisiekti el. pašto adresu ugne.grigaitė@perspektyvos.org. Vertiname Jūsų laiką ir iš anksto dėkojame, kad jums rūpi ši tema!

Pagarbiai

Nevyriausybinių organizacijų „Psichikos sveikatos perspektyvos“ komanda

**Bendrai finansuojama
Europos Sąjungos**

Šį projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga. Išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) nuomonė ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos Komisijos požiūrį ir nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei kita finansavimą teikianti institucija negali būti už jas atsakingos.

ASMENYS IR ORGANIZACIJOS, PALAIKANČIOS BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMĄ

Pasirašantys asmenys ir organizacijos	Kontaktinė informacija
LR Seimo kontrolierių įstaiga (Nacionalinė žmogaus teisių institucija)	erika.leonaite@lrski.lt ombuds@lrski.lt
Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija	komisija@lygybe.lt
Lietuvos negalios organizacijų forumas	indre@Inf.lt info@Inf.lt
Biudžetinė įstaiga „Valakampių socialinių paslaugų namai“ ir savarankiško gyvenimo namai „Savi namai“	neringa.zalene@vspn.lt
Morgana Danielė, Seimo narė	morgana.daniele@lrs.lt
Genadijus Jafimovas, prokuroras	genadijus.jefimovas@prokuraturos.lt
Liutauras Lukošius, advokatas	liutauras.lukosius@gmail.com
Kazimiras Poplovuchinas, advokatas	kazimiras.poplovuchinas@gmail.com
Jolanta Zajančkauskienė Profesorė, Teisės mokykla, Mykolo Romerio Universitetas	zajan@mruni.eu

**Bendrai finansuojama
Europos Sąjungos**

Šį projektą bendrai finansuoja Europos Sąjunga. Išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) nuomonė ir nebūtina atspindi Europos Sąjungos ar Europos Komisijos požiūrį ir nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei kita finansavimą teikianti institucija negali būti už jas atsakingos.